

РОЗВИТОК ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ НА НОВОМУ ЕТАПІ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ШКОЛИ

Інформатизація школи, що фактично розпочалася у 1985 році і, в першу чергу, мала на меті забезпечити формування комп'ютерної грамотності школярів, перетворилася сьогодні на одну з головних галузей педагогічних нововведень. Інформатизація ХХІ століття змінила уявлення про будову навчального середовища, організацію сумісної діяльності учнів та учителів, їх робочі місця. На нашу думку, інформатизація в наш час є не тільки спричинює зміни у змісті та методах навчання, а й суттєво впливає на процеси реорганізації форм загальноосвітньої підготовки учнів та оновлення системи освітніх установ.

Сучасні освітні тренди, такі як: використання сервісу Office 365, Google, Twitter та Facebook у навчанні, – актуалізують наукові розвідки у напрямі розвитку дистанційних форм навчання не тільки студентів та слухачів, а й школярів.

Використання засобів ІКТ для досягнення нових освітніх результатів, створює умови для послідовного вирішення завдань індивідуалізації навчально-виховного процесу, створення нової моделі масової школи, де класно-урочна система може стати лише одним з елементів вітчизняної освітньої системи.

Проблеми впровадження технологій дистанційного навчання у загальну середню освіту досліджуються та вирішуються недостатньо. Процес суттєво стримується практично відсутньою нормативно-правовою базою що регламентує можливість дистанційного навчання у ЗНЗ. Одним з можливих шляхів розвитку дистанційного навчання учнів є створення в Україні мережі ресурсних центрів дистанційної освіти (РЦДО). Така мережа може розвиватись досить динамічно і, поряд з цим, органічно співіснувати з існуючою мережею навчальних закладів. Актуальною є проблема розроблення, аналізу та наукового обґрунтування структури та функціональності мережі РЦДО загальноосвітніх навчальних закладів.

Створення ресурсів дистанційного навчання у кожному загальноосвітньому навчальному закладі неможливо та неефективно. В той же час, є проблематичним створення єдиного центру дистанційного навчання в Україні. Природно виникає ідея створення мережі ресурсних центрів дистанційного навчання для середніх загальноосвітніх навчальних закладів. Принципові особливості такої мережі полягають у наступному: у процесі створення та розвитку мережі створюється додаткова можливість організаційно забезпечити фізичну взаємодію всіх учасників процесу дистанційного навчання; відбувається природна інтеграція дистанційних технологій у вже існуючі форми навчання в ЗНЗ; зберігається доступність дистанційних ресурсів «всі-до всіх», їх висока варіативність та гнучкість.

Останніми роками у деяких вищих навчальних закладах країн СНГ створюються РЦДО. Основною метою діяльності таких центрів є забезпечення додаткових освітніх програм у галузі ІКТ і дистанційної освіти (ДО) для робітників сфери освіти; організаційне, методичне і технічне забезпечення впровадження і розвитку ІКТ і ДО за освітніми програмами університетів.

Некомерційним партнерством «Телешкола» (Росія) організована та підтримується ліцензована і акредитована Інтернет-школа, яка надає можливість опанувати загальноосвітню програму 10 и 11 класів у дистанційному режимі та отримати атестат.

У 2009-2010 рр. в Росії активно розвивається мережа регіональних ресурсних центрів дистанційної освіти, діяльність яких спрямована на організацію та супровід навчання дітей-інвалідів з виростанням дистанційного навчання. Запропоновані моделі отримання освіти передбачають поєднання очної та дистанційної форми навчання.

В деяких загальноосвітніх закладах України проводяться пошукові роботи, пов'язані з використанням окремих елементів технології дистанційного навчання учнів. Наприклад, Всеукраїнський шкільний портал «Класна оцінка» та Всеукраїнська

безкоштовна шкільна освітня мережа «Щоденник» надають можливість використовувати деякі елементи дистанційного навчання у школі. Згадані роботи не є системними, мають тимчасовий характер.

Окремі дослідження дистанційної форми навчання школярів виконуються у Національному технічному університеті «ХПІ». Так, є опублікованою низка праць, методичних рекомендацій та дистанційних курсів (<http://dl.kharkiv.edu>). Проводяться загальні дослідження окремих структурних елементів та учасників навчального процесу (п'ятикомпонентна предметна модель того хто навчається, тематична модель, семантична модель знань, процедурна модель знань тощо у науково-навчальному центрі ЮНЕСКО (<http://www.dlab.kiev.ua/>). З 2000 року проблеми дистанційного навчання системно досліджуються в Українському інституті інформаційних технологій в освіті НТУУ «КПІ» (<http://uiite.kpi.ua/>).

До теперішнього часу, не сформована нормативна база дистанційного навчання в Україні. Ресурсних центрів, які можуть забезпечити ефективність дистанційної освіти на ступені загальної середньої освіти в Україні не існує.

Проблемні питання створення мережі РЦДО загальноосвітніх навчальних закладів в Україні ініціювали наукові дослідження у педагогіці. Зокрема, розроблення, аналіз та наукове обґрунтування принципів побудови, структури та функціональності цієї мережі. При дослідженні функціональності РЦДО виокремлено дві взаємопов'язані складові: функція забезпечення дистанційного навчання із застосуванням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та функція практичного дистанційного моніторингу підготовленості учнів та вчителів до використання ІКТ.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення у межах наукової роботи наступних завдань:

1. Теоретично обґрунтувати та розробити концепцію створення мережі ресурсних центрів дистанційної освіти (РЦДО).
2. Теоретично обґрунтувати типову модель ресурсного центру дистанційної освіти.
3. Обґрунтувати організаційно-педагогічні передумови створення та впровадження мережі ресурсних центрів дистанційної освіти.
4. Розробити систему рекомендованих заходів загальноосвітніх навчальних закладів для підключення до мережі РЦДО.
5. Розробити методичні рекомендації щодо організації функціонування РЦДО та технології навчання з використанням мережі РЦДО.
6. Розробити методику дослідження функціонування РЦДО для забезпечення послуг дистанційного навчання.
7. Розробити методику дистанційного моніторингу та діагностики рівня ІКТ компетентності вчителів та учнів.
8. Розробити методику збору та накопичення поточних та експериментальних даних про процес та результати навчальної діяльності у дистанційній формі при використанні РЦДО.
9. Розробити показники та критерії визначення результативності дистанційного навчання при використанні РЦДО.

У поточному році розпочинається дослідно-експериментальна робота всеукраїнського рівня щодо створення інформаційно-освітнього середовища для організації навчального процесу з використанням технологій дистанційного навчання. Планується у реальному навчальному процесі протягом 2012-2015 рр. апробувати спеціалізовані методики дистанційного навчання учнів і засоби їх реалізації у дидактичному процесі.

Соціально демографічні світові тренди переважно визначають стратегічні аспекти розвитку електронного навчання. Безумовно, можна робити певне корегування в залежності від рівня розвитку окремих країн. Проте в цілому спостерігається заміщення

покоління робітників, занурення яких у цифрове середовище пов'язано з проблемами нетривалого первинного навчання і адаптації, поколінням «цифрових Аватарів», спілкування, побудова особистісних і професійних відношень яких реалізуються переважно за допомогою соціальних мереж та віртуальних світів. Проектування змін у системі освіти в цілому та у системі дистанційного навчання зокрема повинно відбуватися з урахуванням цих тенденцій.